Lasten, nuorten ja työikäisten lautakunta 27.10.2026

Lausunto taloussuunnitelmasta 2027 - 2030

Näkyvätkö strategian linjaukset riittävästi vuoden 2027 talousarvioesityksessä?

Lautakunnan mielestä strategian linjaukset näkyvät talousarvioesityksessä, mutta niiden toteutuminen riittävällä tasolla voi olla riski talouden tiukkuuden vuoksi. Talouden tiukkuus voi vaikuttaa negatiivisesti ennaltaehkäisevien ja varhaisten palvelujen toteutumiseen strategian mukaisesti. Henkilöstöön ja palveluihin kohdistuvat toimenpiteet voivat vaikuttaa molemmat tähän samaan, ei toivottuun suuntaan. Talouden tiukkuus voi myös vaikuttaa palvelujen vaikuttavuuteen ja kehittämiseen.

Henkilöstöön on kohdistunut paljon toimenpiteitä; lomautukset, jatkuvia muutoksia, toistuvia yhteistoimintamenettelyjä. Henkilöstön jaksaminen herättää lautakunnassa erityisesti huolta. Lomautusten negatiiviset vaikutukset, ja myös niille asetettujen taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vaativat vielä tarkempaa ja pidempiaikaista seurantaa.

Lautakunta korostaa ennaltaehkäisevien ja oikea-aikaisten palvelujen merkitystä. Talousarviossa tulee näkyä, miten painopistettä siirretään raskaista palveluista varhaiseen tukeen. Strategian toteutumista tulee seurata paitsi taloudellisten mittareiden, myös palvelujen vaikuttavuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin näkökulmista.

Mitä lautakunta näkee riskinä talousarviosuunnitelmassa, joka edellyttää voimakasta talouden sopeutusta kertyneiden alijäämien kattamiseksi vuoden 2029 loppuun mennessä ?

Lautakunta tunnistaa merkittävänä riskinä sen, että voimakas ja nopea talouden sopeuttaminen voi heikentää ennaltaehkäiseviä palveluja ja lisätä raskaampien palvelujen tarvetta. Tällöin lyhyen aikavälin säästöt voivat johtaa suurempiin kokonaiskustannuksiin tulevina vuosina. Myös palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lähipalvelupisteiden vähentyessä on riski. Kaikki asukkaat eivät lähde hakemaan palvelua kauempaa, ja osa ei pääse esimerkiksi huonojen liikenneyhteyksien vuoksi. Kela-taksin tulo on epävarmaa kaikille alueille.

Lautakunta katsoo, että voimakas talouden sopeuttaminen voi johtaa myös kustannusten siirtymiseen palvelusta toiseen, esimerkiksi kevyempien palvelujen puutteessa siirrytään raskaampiin palveluihin. Henkilöstön kuormittuminen ja jaksaminen huolestuttaa lautakuntaa, henkilöstöön kohdistuu jatkossakin paljon toimenpiteitä.

ICT-investointien taloudelliset vaikutukset tulisi voida ulosmitata lyhyelläkin aikataululla. On riski, että tämä ei toteudu, vaan ne lisäävät kustannuksia.

Lautakunta pitää tärkeänä pidemmän ajan kustannusten arviointia myös kiinteistökannan suhteen. Elinkaarimallin mukainen arvioinnin näkökulma myös palveluverkon arvioinnin suhteen on tärkeää. Vaikutusten arviointi kokonaisuudessaan tulee kiinnittää systemaattiseksi osaksi talouden sopeutusten arviointia.

Mitkä ovat niitä hyvinvointialueemme mahdollisuuksia, joita tulisi korostaa huolimatta tiukasta taloustilanteesta?

Lautakunta näkee, että alueemme hyvä sijainti on vahvistamassa tulevaisuudessakin henkilöstön saatavuutta ja pitovoimaa. Digitalisaation kehittyminen luo uusia ja vaikuttavia palvelukokonaisuuksia ja asukaslähtöisiä käyttömahdollisuuksia. Henkilöstön osallisuuden lisääminen palvelujen kehittämisessä ja muotoilussa on aina mahdollisuus. Verkostoyhteistyö ja alueellinen monitoimijuus vahvistavat myös hyvinvointialueen menestystä ja omien tavoitteiden toteutumista. Liikkuvien palvelujen nopeampi kehittäminen osana lähipalvelukonseptia vahvistaa palvelujen saavutettavuutta ja saatavuutta. Sote-keskuksien monipuolinen palveluvalikoima taas on osaltaan parantamassa palvelujen laatua ja saatavuutta.